

Români din toate țările, uniți-vă în cuget și simțiri!

Noiembrie 1982. Anul XI. Nr. 125.

EUROPA ȘI NEAMUL ROMÂNESC

FOAIA MISCĂRII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

ȘTEFAN ODOBLEJA SAVANT ROMÂN DE TALIE MONDIALĂ

Masă rotundă la Lugoj

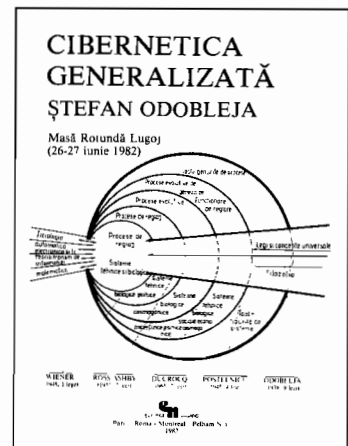
În zilele de 26 și 27 iunie 1982, Fundația Europeană Drăgan a organizat, la Lugoj, o masă rotundă dedicată ciberneticianului român Ștefan Odobleja, care, în 1938, a tipărit în acel oraș lucrarea de premieră mondială *Cibernetica generalizată*.

Comunicările au fost făcute de specialiști în domeniul ciberneticii, oameni de știință și cultură care l-au cunoscut pe Odobleja și opera sa.

Prof. Nistor Mărgan, președintele Comitetului municipal Lugoj pentru cultură și educație, a arătat că lugojenii se mândresc cu faptul că *Psihologia consonantistă* a lui Șt. Odobleja a văzut lumina tiparului la Lugoj, oraș cu veche tradiție culturală, întotdeauna preocupat să sprijine ceea ce este nou și de valoare în știință cultură și artă.

Prof. Iosif Constantin Drăgan, președintele Fundației care a organizat întâlnirea, a afirmat că Ștefan Odobleja este deschizător de epocă în știința ciberneticii și a arătat că masa rotundă are «tocmai scopul de a-l recunoaște și la el acasă, în toată valoarea sa, și de a cinsti acest pământ generos care i-a dat seva... Străinătatea cunoaște opera lui Ștefan Odobleja publicată în franceză... Prin opera sa, plămădită în mintea-i fertilă, perfect informată de tot ce s-a scris de către premergători asupra ciberneticii, Odobleja a fundamentat această nouă știință pe baze mai generale,...și a sistematizat întreaga cunoaștere într-o sinteză care va condiționa viitorul... Cu toate acestea paternitatea ciberneticii continuă încă să fie atribuită lui Norbert Wiener, a cărui lucrare *Cibernetica* a apărut cu zece ani mai târziu, în 1948».

D. Sa a arătat că Fundația Europeană Drăgan, care înțelege să contribuie la punerea în justa lumină și valoare a eroilor științei Europeni - și printre ei și pe Români și în mod special pe Bănățeni-, prin reconsacrarea lor acasă, - ia inițiativa înființării unei Asociații internaționale sub forma unei

Academii de Cibernetică Generalizată Ștefan Odobleja, cu sediul juridic la Lugano în Elveția și cu secții în Lugoj și în alte orașe ale lumii, a reeditării, prin reproducere, a ediției franceze a operei Psihologia consonantistă și a traducerii și tipăririi ei în limba engleză. Ea propune, de asemenea, ridicarea unui monument măreț dedicat lui Odobleja și altor iluștri fii ai Lugojului.

În deosebit de documentata comunicare privind *Locul și rolul ciberneticii generalizate în sistemul științelor*, Prof. Paul Postelnicu a afirmat clar că «Primul care creează o cibernetică este Ștefan Odobleja, deoarece este primul care formulează și aplică un mănunchi de legi universale ce intervin în procesele intime din diferite sisteme, mai mult sau mai puțin complexe».

Cu mult interes au fost urmărite comunicările ținute de Prof. Alexandru Surdu și de Ing. Stelian Băjureanu. Prof. Robert Mantz, din Olanda, a ținut o interesantă comunicare asupra Sistemologiei ca disciplină bazată pe logica intrinsecă a sistemelor.

La conturarea profilului marelui om de știință au contribuit și intervențiile Domnilor N. Istodor, Const. Atanasiu, Minerva Bocșa, Titus Dumitrescu, Iancu Giuhat, Ion Stroe Oancea, Ștefan Odobleja - junior, Ion Stănciulescu Mehedinți, V. Vetîșanu, Liviu Sofonea, M. Ionescu Pallas, O. Schiau, N. Fuiorea, Florian Vlădica, Const. Protopopescu, Cezar Apreotesei, I. Grecescu, Liviu Petrina ș.a., care au făcut prețioase, uneori inedite, considerații cu privire la viața, opera și contribuția specifică a lui Șt. Odobleja la dezvoltarea ciberneticii.

Lucrările au fost concluse de Prof. I. C. Drăgan, care a spus, între altele: «Am venit aici ca să aducem un prim omagiu marelui gânditor Ștefan Odobleja, care ar putea fi considerat nu numai un Socrate al timpurilor noastre, dar și un al doilea Columb, pentru că a avut același destin - să descopere o Americă a științei și până la urmă această Americă să primească alt nume, nu al său...».

Comunicările și intervențiile la masa rotundă de la Lugoj au fost publicate în volum la Editura Nagard din Milano, cu titlul *Cibernetica Generalizată. Ștefan Odobleja* (Octombrie 1982).

Acțiunea de restituire, sau, mai bine zis, de recunoaștere a contribuției acestui mare român la dezvoltarea patrimoniului științific al întregii omeniri trebuie să fie continuată și intensificată. Meritul inițierii ei și a sensibilizării opiniei publice științifice nu este străin de inițiativa Fundației Europene Drăgan, căreia i se cuvine toată recunoștința.

CÂTEVA DATE BIOGRAFICE

Ștefan Odobleja s-a născut în satul Valea Hoțului, comuna

Izvorul Aneștilor din Mehedinți, în noiembrie 1901, ca fiu de țaran.

Își face studiile în orașul Drobeta Turnu Severin, după care urmează cursurile

Facultății de medicină din București, Institutul de medicină militară.

Activează ca medic militar.

Publică diverse lucrări de medicină, psihologie și fizică.

În anul 1938 apare, la Lugoj, lucrarea sa *Psihologia consonantistă*, pentru Librerie Maloine din Paris.

În anul 1947 se căsătorește, având 45 de ani, cu o fată de 22 de ani.

După trecerea în rezervă, revine în satul natal, de unde se mută apoi în Drobeta Turnu-Severin, unde locuiește până la sfârșitul vieții.

După traducerea în limba română a operei *Cibernetica* de N. Wiener (1966) și a autobiografiei acestuia *Sunt matematician* (1972), Odobleja rupe tăcerea și începe să comunice ideile sale în cadrul unor cenacluri literare și prin articole trimise unor reviste care ezită să le publice.

În perioada 1973 - 1975 intervine presa în cazul său. Publicații ca Tribuna, Flacăra, Săptămâna, Contemporanul, Opinia studentească, Viitorul social, Ramuri, Școala Mehedințului ș. a. determină un curent de opinie în favoarea lui Odobleja.

La 29 august 1975 face o comunicare la Congresul internațional al ciberneticienilor de la București, în care arată că Psihologia consonantistă era o cibernetică - prima în literatura universală - și că, prin urmare, cibernetica s-a născut în România, în anul 1938.

În 1978 i se publică, cu greu, opera *Psihologia consonantistă și cibernetica*, la editura «Scrisul Românesc» din Craiova.

În același an este invitat de președintele internaționalei

cibernetice, Dr. John Rose, să ia parte la Congresul de la Amsterdam, dar nu poate participa din cauza bolii, care îi grăbește sfârșitul. Comunicarea sa *Unitate și diversitate în cibernetică* este citită de Ing. Stelian Bujoreanu. La acest Congres opera sa se bucură de o

binemeritată confirmare și apreciere.

În iunie 1982 Fundația Europeană Drăgan dedică, la Lugoj, o masă rotundă personalității și operei sale.

În ultimul timp, numele său apare în lucrări de specialitate remarcat ca al unui

precursor al ciberneticii.

Actualmente, la Arhivele Statului din Drobeta Turnu-Severin se găsesc manuscrisele lui pe 15 metri liniari, circa 15 mii de file, așteptând cercetarea, sistematizarea și publicarea.

Psihocibernetica, preludiu, debut și fundament al Ciberneticii

După părerea noastră, Cibernetica a debutat prin psihocibernetica, adică prin tendința de a trata psihicul ca pe o mașină și prin considerarea fenomenelor psihice drept fenomene fizice.

Este o continuare a tezei materialiste, apărută încă din antichitate, o preluare a concepțiilor lui Descartes, Condillac și mai ales ale lui La Mettrie despre omul-mașină. Este o continuare și o generalizare a psihofizicii, este o generalizare a concepției fizico - chimice din medicină, cu aplicare la funcțiile cerebrale superioare. Psihologiile fiziologice din secolul trecut, ca și psihologiile obiectiviste din secolul nostru, pregătiseră și ele calea spre elaborarea unei psihologii mașiniste, o psihocibernetică a cărei apariție nu putea constitui o surpriză.

Psihocibernetica este condiția necesară pentru nașterea ciberneticii, care nici nu putea să aibă altă mamă. De la gândirea considerată fizico - mecanic și mașinist se putea trece apoi foarte ușor la mecanizarea și mașinizarea gândirii. Din această psihologie mecanizată și mașinistă decurgeau de fapt două serii de urmări aplicative, pe de o parte o tehnică nouă de gândire naturală, o nouă metodologie, iar pe de altă parte, o tehnică nouă și modernă de gândire artificială.

Așa au luat naștere concomitent, dezvoltându-se apoi paralel, atât metodologia cibernetică, cât și cibernetica tehnică. Așa s-a născut cibernetica. Ea a apărut ca o deducție și ca o aplicație practică a psihologiei mașiniste, a psihociberneticii,

acțiune care s-a exercitat pe două fronturi - cel teoretic logico-psihologic și cel practic propriu-zis, din care a rezultat tehnica mașinilor logice - cibernetica tehnică.

Toți cei cărora li s-a spus că cibernetica este o tehnică născută din tehnică au ajuns la un moment dat să se întrebe nedumeriți - ba că cibernetica este o tehnică și numai tehnică, atunci ce caută analogia și metodologia și considerațiile asupra unității științei și asupra acțiunilor interdisciplinare în cibernetică? Nedumerirea încetează în clipa când ei află că tehnica cibernetică a derivat și ea tot din psihologie, din același gen de psihologie din care s-a născut și sora ei geamănă, metodologia cibernetică.

Psihologia consonantistă constituie dovada concretă nu numai a faptului că cibernetica poate să se nască din psihologie, ci și a faptului că cibernetica s-a născut din psihologie, arătând și modul cum s-a născut din aceasta din urmă. Și fiindcă Norbert Wiener reprezintă un fel de autoritate majoră în această materie, vom aminti că și el atribuie nașterea ciberneticii în ultimă instanță tot psihologiei sau, cum spune el, «studiului sistemului nervos», din care studiu - după cum se grăbește el să precizeze - nu poate lipsi gândirea.

Astăzi, psihocibernetica s-a îndrumat pe calea matematizării. Dacă această cale se va dovedi utilă și rodnică, noi nu-i vom opri pe adepții acestei metode de a continua cercetările lor. Dar o psihocibernetică mult mai importantă ni se pare a fi nu aceea care-

și ia drept fundament matematica, ci aceea care caută a se construi pe fizică și tehnică. Din aceasta s-a născut de fapt cibernetica și nu din varianta matematică, care a apărut ulterior.

S-ar putea face din partea cuiva întâmpinarea următoare : dacă cibernetica provine din psihologie, cum se explică prezența și deosebita importanță în cibernetică a procesului ciclic? Cum se explică, de asemenea, prezența binarității? Este adevărat că psihologiile nu prea conțineau aceste noțiuni. Se poate spune că nici în logică nu dobândiseră amploarea meritată, cu toate că acolo ele apăruseră de multă vreme. Nu-i mai puțin adevărat că aceste două aspecte esențiale ale ciberneticii, binaritatea și circularitatea, au apărut mai întâi tot în psihologie și anume în psihocibernetica inaugurată în Psihologia consonantistă, în anul 1938. Au apărut, de fapt, odată cu cibernetica, fiindcă noi nu ne-am rezervat aceste noțiuni și acțiuni numai pentru creier, psihic și gândire, ci le-am și generalizat tot noi, la toate disciplinele, fără să așteptăm să le generalizeze alții.

Cibernetica este tocmai această generalizare a concluziilor ce decurg din psihocibernetică. Cibernetica s-a născut din psihocibernetică, dar s-a născut imediat după, așa încât se poate spune că s-a născut odată cu ea, fiindcă a germinat și a fost tratată ca generalitate, bineînțeles în una și aceeași carte.

Se poate acum merge cu imaginația în trecut și închipui astfel, retroactiv, că un Ross Ashby, sau altul ca el, ar fi putut elabora o psihocibernetică fundamentată pe alte baze și pe alte principii, una fără analogii, fără circularitate, fără binaritate, fără consonanță și acorduri etc.? Întâmplarea fericită a fost tocmai faptul că prima cibernetică apărută a fost și prima din acest secol. Ea conținea încorporate și strâns îmbinate toate aceste idei, concepte, mecanisme și tendințe, însușiri care au fost toate transmise ereditar fiicei sale, cibernetica. Nu erau noutăți prea mari. Era mai mult o nouă adunătură de lucruri vechi. Era totuși o noutate, care, la rândul ei, a dat naștere la alte noutăți, mai multe și mai valoroase.

NAȘTEREA AUTENTICĂ A CIBERNETICII

Real și autentic, cibernetica s-a născut atunci când au apărut ideile ei, atunci când ele au apărut toate odată, strâns îmbinate și specific structurate într-un buchet asortat, atunci când a apărut sinteza. Real și faptic, cibernetica s-a născut atunci când a început a fi viabilă și eficientă, atunci când a început să trăiască și să se manifeste activ, atunci când a apărut gândul înfăptuirilor și aplicărilor. Acest lucru s-a petrecut o dată, în 1938. Alții pretind că faptul s-ar mai fi petrecut și altă dată, ceva mai târziu, ca un ecou cu întârziere de zece ani de la nașterea ei în 1938. După ce s-a născut pe căile naturale, au intervenit încercări de reconstituire a nașterii ciberneticii pe alte căi. Cea mai cunoscută încercare de acest fel este aceea a medicului psihiatru Ross Ashby.

Istoria ciberneticii înregistrase cu elogii eforturile matematicianului Norbert Wiener de a deveni medic neurofiziolog și chiar psihiatru, pentru a fundamenta știința cea nouă pentru studiul sistemului nervos. Istoria urma să înregistreze și o încercare în sens contrar, la fel de curioasă. Un medic psihiatru care face eforturi să nască cibernetica din mecanică, după ce ea se născuse din psihologie, atât de apropiată de psihiatrie. S-a creat apoi un puternic curent pentru dezantropomorfizarea ciberneticii, după ce ea se născuse antropomorfic.

Cert este că în 1938 a apărut o cibernetică și anume una integrală, din moment ce nu-i lipsea nici unul din atributele considerate necesar specifice și definitorii. O cibernetică ce îndeplinea toate condițiile de omologare stabilite mai târziu și enunțate în numeroasele definiții ce au fost stipulate. Era prima cibernetică apărută în literatura universală, prima schișare sau însușire. Realizare modestă, dacă o considerăm în raport cu cibernetica generală care s-ar putea scrie în 1977. Ea a figurat totuși drept singura lucrare de acest fel timp de zece ani (1938 - 1948) și deși, ca lucrare de pionierat, avea inevitabilele ei lacune, ne permitea totuși a semnala că ea era mai completă, mai clară și mai sistematizată decât primele lucrări similare care au început să apară doar la zece ani în urma ei.

Dr. ȘTEFAN ODOBLEJA

TRANSILVANIA

vatră de țară și suflet din sufletul țării

Transilvania nu e, de fapt, un simplu ținut, unul din «meleagurile răsăritene ale noastre», cum citeam nu de mult într-o carte tipărită...în România (mă refer la volumul Destin și simbol, de Meliusz Jozsef) noastre neavând nimic de-a face cu noi, - Transilvania e o țară, e vatră de țară și suflet din sufletul Țării, o parte dintr-un organism etnic străvechi, în cadrul căruia s-a comunicat mereu și intens - s-a comunicat prin arterele vii și profund vuitoare ale graiului, prin frunza pădurii, prin iarba din poieni, prin credințele și legendele unui întreg popor, prin tot ce a fost și continuă să fie fala acestor meleaguri dumnezeiești, care nu au fost numai răscruce de drumuri, și de vânturi, au fost și sunt, vor fi mereu, și răscruce de civilizații, matcă și ferment, indiferent dacă li s-au recunoscut sau nu aceste merite esențiale.

Transilvania n-a fost și nici nu poate fi ceea ce a fost și este Elveția cantonală, cum au socotit-o unii într-o vreme, cum mai socotesc alții și acum, inși cununați pe vecie cu neliniștea și cu agresivitatea, indiferent pe unde hălăduiesc ei, prin Europa, prin America, sau prin Australia, în marginea acestor continente, de fapt, pentru că incitatorii nu pot trăi decât la margine și în penumbra revanșei. Transilvania nu poate să fie așa ceva, un «meleag răsăritean» oarecare, o parte dintr-un «întreg» (ghilimelele vizează statul maghiar de după 1867, când s-a procedat la unirea forțată a Transilvaniei cu Ungaria) care nu a existat decât cu ajutorul silniciei, care s-a destrămat de la sine pe urmă, când s-a spart carapacea imperiului de care anina acest așa-zis întreg, o țară eminent conservatoare și feudală, care își sprijinea măririle pe ostracizări și pe deznăționalizări. Transilvania nu este și nu

poate fi o simplă Elveție răsăriteană, deoarece de-o parte și de alta a Carpaților a trăit și a muncit, a iubit și a visat, din cele mai vechi timpuri, un singur popor, o singură vrere, Carpații nefiind niciodată, cum o atestă istoria, cum o dovedește din ce în ce mai mult arheologia, hotar despărțitor, fiind, din contră, sprijin și adăpost, văile lor și crestele lor, arcuirea lor, și închiderea acestei arcuiri înspre apus, constituindu-se în timp într-o vatră-cetate, înlăuntrul și în afara căreia era firesc să se nască și să stăruie o civilizație anume, un popor anume, căruia i s-a spus daco-roman, căruia i s-a mai zis valah sau blach, pentru ca până la urmă să i se spună poporul român, cum se numea dealtfel, după limba pe care o vorbea, care era una și aceeași pe tot cuprinsul Vechii Dacii, - «de la Hotin și până la Mare», de la Mare la Baia Mare, din Maramurăș până la Dunăre, de-a lungul și de-a latul acestui teritoriu mirific, iubit de Daci și râvnit de Romani, apărat până la urmă de lăcomia imperiilor văzute sau nevăzute, militare sau spirituale, de către Români.

E adevărat însă că acest popor a fost menționat mai puțin de către documentele de epocă, de-a lungul unei întregi perioade istorice. Nici asta însă nu poate fi o dovadă a necontinuității așa cum nu se poate constitui într-o asemenea dovadă lipsa oricărei date în ce privește creștinarea noastră. Alte popoare au în istoria lor asemenea date, ceea ce înseamnă că ele s-au creștinat pe «cale administrativă», prin porunca unui rege, printr-o hotărîre anume, unele dintre ele «botezându-se» prin trecerea unui rîu. Ceea ce înseamnă că noi Românii ne-am creștinat mult mai devreme și treptat, prin colonii veniți în Dacia, nașterea noastră ca popor, formarea limbii și spiritualității românești,

împietindu-se cu acest eveniment, cu această prefacere adâncă, în cadrul căreia s-au păstrat multe elemente din vechile credințe și vechile datini, cărora li se spune de obicei «păgâne», impropriu fiind numite așa, fiindcă civilizația Dacilor nu era «păgână», nu avea nimic cu barbarismul năvălitor și prădalnic. Dacă nu ar fi fost așa, dacă nu ar fi existat o viață spirituală pe deplin și bine constituită, dacă nu ar fi existat, de asemenea, o organizare socială statornică, nu s-ar mai fi vorbit niciodată de «miracolul dăinuirii», continuitatea nu ar mai fi stat ca un ghimpe în sufletul nimănu, iar aceste meleaguri nu ar mai fi fost ceea ce sunt, ar fi purtat toate - apele și munții, dealurile și văile, satele și orașele - alte denumiri, cum s-a și încercat să se facă într-o vreme în Transilvania, pe cale administrativă, crezându-se că se vor șterge astfel din istorie urmele unei străvechi și glorioase existențe naționale. A vorbi însă în acest fel despre asemenea probleme cruciale, a-ți sprijini «demonstrațiile» pe ceea ce nu a fost, nu pe ceea ce a fost și este efectiv, cum au făcut și fac toți adversarii continuității, înseamnă a silui adevărul, călcându-l în cele din urmă în picioare, fără rușine și cu sălbăticie, cum au făcut dealfel revizionisții și iredentiștii de ieri, cum fac, din nou, urmașii lor de azi, fără a se observa că nu au obținut niciodată nici o izbândă certă în această direcție, singurul rezultat palpabil fiind sfâșierea păcii și ofensarea unui popor puternic și bun, care nu a pretins niciodată că e întruchiparea desăvârșirii și că e superior tuturor popoarelor din lume (cum au pretins rasiștii germani, cum pretind alte sfârcuri sovine, astăzi), care a știut și știe că e de neclintit și de neînfrânt, dacă se bizuie pe ceea ce-i aparține, - pe muntele lângă care s-a născut, pe brazda pe care a sortit-o rodirii, pe apa lângă care a cântat și a plâns, pe frunza care intră în pământ toamna, ca să iasă din nou în lumină, în altă primăvară, pe tot ce a fost și este vechime și viață în cuprinsul acestor meleaguri profund și pentru totdeauna românești.

Revenind la datele care confirmă existența și dăinuirea noastră pe aceste locuri -în Transilvania, dar nu numai aici - ar trebui reamintit că evenimentele cele mai de seamă ale perioadei respective - secolele III - IX - au fost năvălirile continue ale

populațiilor migratoare, care au marcat puternic istoria Europei în acea vreme de grea și dramatică zbatere. Dacă Românii s-ar fi desfășurat în cete prădalnice către Alpi sau către Rin, dacă s-ar fi năpustit năprasnic într-o parte sau în alta, căutând pradă cât mai bogată, căutând un loc de statornicire, dacă s-ar fi creștinat toți deodată la o dată anume, cum au făcut alte popoare, ar fi fost consemnați mai des și mai apăsat de cronicile vremii. Dar ei nu aveau nevoie de un loc de statornicire, nu împrăscaseră în lume ca să și-l caute, pentru simplul și elementarul, și incontestabilul motiv că aveau un asemenea loc, ei erau de aicea, erau frați cu Munții Carpați, erau prieteni de suflet cu riurile lângă care se nășteau și mureau.

Munții, mai ales, - muntele, cum au zis și mai zic ei și astăzi - le-a fost sprijin și adăpost la nevoie, sprijin temeinic și adăpost tot atât de bun. Asta pentru că munții noștri, Carpații, în întregime, au avut o configurație anume, piscul golaș și greu accesibil nefiindu-le caracteristic, dominante fiind, de-a lungul întregului lanț meridional, răsăritean, nordic și apusean, plaiul și valea - «piciorul de plai» și «gura de rai» - care au îngăduit viețuirea pe durată mare. Și nu în sălbăticie, să fim bine înțeleși, păstrând, dimpotrivă, tot ce era temeinic și civilizație pentru vremea aceea, - păstrându-și portul și credințele, spunându-și cântecele și poveștile, sporind mereu, și fără nici un efort, o zestre folclorică unică în Europa,

Unirea, ca atare, fiind un eveniment care nu se putea să nu aibă loc, putea fi amânat, cum a și fost, dar de petrecut trebuia să se petreacă, fără sminteală, dovada cea mai certă în acest sens fiind larga și libera participare a zecilor de mii de oameni - țărani și muncitori, soldați și foști ofițeri - care au umplut atunci Platoul Romanilor, dovada fiind ecoul adânc și îndelung pe care l-a avut acest eveniment în viața de zi cu zi a oamenilor, Transilvania întreagă, de la «vlădică până la opincă», cum se zicea, fiind încredințată că și-a împlinit destinul, și-a înfrânt de fapt destinul, redându-se sieși, legându-se pentru totdeauna cu Țara din care făcuse și făcea parte de la începuturi.

ION LĂNCRĂNAN

ULUITOARELE MĂRTURII ALE CARDINALULUI SPELLMAN

Extras pentru Europa și Neamul Românesc din noua carte a D-lui Nicolae Băciu, fost avocat în Baroul de București, ce va apărea în curând, în limba română. Bazându-se, în mare parte, pe documente ultra-secrete din timpul războiului, declassificate după 30 sau 35 de ani, autorul răspunde cu lux de amănunte și mare curaj la chinuitoarele întrebări - De către cine, unde, cum și când a fost România vândută Rușilor?

După ce și-a luat angajamentul față de Stalin de a-i da zonă de influență în Europa de Răsărit, președintele Roosevelt pune la curent de intențiile sale pe șeful Bisericii catolice din Statele Unite, cardinalul Spellman. Era o pregătire de teren, cu cât venerabilul cardinal era anticomunist declarat și trebuia neutralizat. În plus, cardinalul era, oarecum, un reprezentant personal al președintelui în multe din misiunile sale din timpul războiului, ce voiaja mult și vedea lume interesantă. Se spune chiar că el ar fi autorul răsturnării lui Mussolini. Discuția a avut loc după întrevederea Roosevelt - Churchill, de la Quebec, din august 1943, cu trei luni înainte de conferința de la Teheran și cu un an și jumătate înainte de conferința de la Yalta, din februarie 1945.

Winston Churchill era la Washington. La banchetul dat în onoarea lui, cardinalul Spellman a fost invitat la Casa Albă. A doua zi după banchet, vineri, 3 septembrie 1943, cardinalul a avut o discuție de o oră și jumătate cu Roosevelt, pe care a pus-o imediat pe hârtie și a reprodus-o în memoriile sale, publicate abia în anul 1962, aproape douăzeci de ani mai târziu.

Notele cardinalului Spellman sunt uluitoare, înfricoșătoare. Din ele se vede cum președintele Roosevelt dispunea singur de soarta întregii omeniri, cu doi ani aproape înainte de sfârșitul războiului. Ele arată admirația fără margini ce Roosevelt avea pentru Stalin și cum întreaga Europă trebuia să intre pe mâna acestuia.

În lumina acestor revelații, nu e de mirare că Roosevelt a acceptat cerințele lui Churchill de a da Balcanii Rușilor și aceasta fără cunoștința și fără consultarea propriului său ministru de externe, secretarul de stat Cordell Hull, care de patru ani se opunea, în mod categoric, creării zonelor de influență. Din destăinuirile lui Spellman rezultă și de ce acordurile privind cesiunile teritoriale și crearea de zone de influență au fost ținute secrete, atât față de membrii guvernului american și față de Congres, cât și față de poporul american.

Roosevelt le-a ascuns intențiile sale, i-a înșelat, așa cum vom vedea din discursul său ținut după întoarcerea «triumfală» de la Yalta.

Dar să lăsăm memoriile cardinalului Spellman să vorbească singure: «El plănuiește să facă un acord între cei patru mari. În consecință, lumea va fi împărțită în sfere de influență. China va lua Extremul Orient, Statele Unite Pacificul, Marea Britanie și Rusia Europa și Africa. Dar cum Anglia are interesele ei primordiale în colonii, se poate presupune că Rusia va predomina în Europa».

Iată de ce Rușii au cerut și cer mereu să aibă și zone de influență în Africa, fiindcă Roosevelt li le-a acordat. Churchill a fost întru totul de acord. Nu se poate concepe ca Roosevelt să fi făcut aceste confidențe cardinalului Spellman, în ziua de 3 septembrie 1943, dacă Churchill, care era atunci la Washington, nu ar fi fost de acord. Cu siguranță că ei doi se pusese de acord și Roosevelt exprima părerea amădurora. Așa se explică și telegramele din mai și iunie 1944, cât și noaptea infamă de la 9 octombrie 1944 de la Moscova, când Churchill, de acord cu Roosevelt, juca comedia, ca să forțeze mâna Departamentului de Stat și să pună pe Cordell Hull în fața unui fapt împlinit în ceea ce privește Balcanii.

«Dorința sa este - continuă Spellman în memoriile sale (p. 223) - să convingă pe Stalin, ceea ce este puțin probabil, să nu-și extindă teritoriul mai departe decât o anumită linie. El va primi, cu siguranță, Finlanda, țările Baltice, jumătate din Polonia Orientală și Basarabia. Nu are rost să se opună dorinței lui Stalin, fiindcă el are oricum puterea să le ia. De aceea e mai bine să i le ofere «gracefully». Roosevelt afirmă că populația din răsăritul Poloniei vrea (auziți, enormitate) să devină rusească. Și încă nu e sigur că Stalin se va mulțumi cu aceste frontiere poloneze».

«De aceea, este probabil că regimurile comuniste se vor extinde, dar ce putem face? Franța poate eventual scăpa, dacă va avea un guvern a la Leon Bloom (front popular, cu comuniștii).

«La întrebarea mea directă - scrie Spellman - dacă Austria, Ungaria și Croația (țările catolice care interesau în mod deosebit pe înaltul prelat catolic, nota autorului) vor cădea într-un fel de protectorat rusesc, răspunsul a fost categoric - da. Și el, președintele Roosevelt, a adăugat plin de admirație: noi nu trebuie să uităm mărețele realizări economice ale Rusiei. Starea ei financiară e solidă. Este natural ca țările europene să sufere transformări profunde, ca să se adapteze Rusiei. Totodată el speră ca în zece sau douăzeci de ani de influență europeană Rusia să devină mai puțin barbară...

«Oricum, Statele Unite și Anglia nu pot lupta cu Rusia. El speră ca prin prietenia forțată să ajungă la una adevărată și durabilă. Popoarele europene vor trebui, pur și simplu, să îndure, să suporte dominația rusească, în speranța că în zece - douăzeci de ani vor putea să trăiască mai bine cu Rușii. Litvinov i-a spus lui și el speră că Rușii vor adopta 40 la sută din regimul capitalist și capitalismul va reține numai 60 la sută din sistemul său, o înțelegere fiind posibilă».

Se poate un raționament mai aberant decât acesta? Roosevelt arată că era total necunoscător al istoriei Europei, a Rusiei, a țărilor din Balcani, plus o totală ignoranță a ideologiei comuniste și a sistemelor ei de represiune. Desigur, parte din această ignoranță, în discuția cu cardinalul era voită, intenționată, ca să-l convingă că totul va fi bine, în zece - douăzeci de ani.

În urma acestei discuții, cardinalul Spellman cunoștea intențiile lui Roosevelt. El trebuia să dea alarma, cu atât mai mult cu cât se îndoia de sănătatea mintală a președintelui, dar el a tăcut. A tăcut 20 de ani. Iată de ce eu am scris un articol asupra acestei tăceri, cu ocazia alegerii papei Ioan Paul al II-lea, pe care cititorii îl vor găsi în anexe.

În ceea ce privește uluitoarea pretenție a bolnavului președinte Roosevelt ca popoarele robite Rușilor să-i ajute pe «acești barbari să se civilizeze», în 10 - 20 de ani, și să trăiască ca frații, invit la citirea scrisorii deschise ce am adresat scriitorului Alexander Soljenitsyn, din anexe. Ea dă răspuns președintelui Roosevelt și e o palmă, post mortem, la aberațiile lui, în materie de civilizarea barbarilor.

UN BOLNAV LA CASA ALBĂ, UN MURIBUND LA YALTA

Sfârșitul războiului începuse să se întrevadă. Pacea trebuia discutată, organizată. Conferinței militare de la Teheran, din noiembrie 1943, trebuia să-i urmeze o conferință politică. În iulie 1944, președintele Roosevelt propune lui Stalin o atare conferință, la nivel înalt, sugerându-i, prin ambasadorul său Averel Hariman, ca locuri de întâlnire Salonicul, Ciprul, Constantinopolul, Scoția. Stalin tergiversează opt luni, ca până la urmă să propună Odesa sau Yalta. Roosevelt acceptă și Conferința e fixată la Yalta, pe ziua de 4 februarie 1945. Între timp, Stalin ocupă o jumătate din Europa și vine la Conferință ca învingător. Pentru el războiul era ca și terminat, pe când Aliații Anglo - Americani sufereau o grea contraofensivă în Ardanni.

Stalin a făcut pe președintele invalid al celei mai puternice țări din lume să facă o distanță imensă, de la Washington la Yalta, ca să discute cu el. Și președintele Roosevelt a venit la Yalta.

Era în ziua de 3 februarie, pe un ger nemaipomenit, când 25 de avioane aterizau pe aerodromul de la Saki, cu cele 750 de persoane ce compuneau cele două delegații, americană și engleză. La 12 și șase minute avionul președintelui Roosevelt se oprea în fața hangarului. Locotenentul de marină Norris Houghton, în cartea sa *That was Yalta*, povestește cum președintele a fost luat în brațe de unul din agenții de securitate, Mike Raily, care l-a dus de la avion la un jeep, special amenajat pentru un infirm, cu care a trecut în revistă compania de onoare sovietică.

După el, a fost luat *pe targă*, din același avion, Harry Hopkins, adevăratul alter ego al președintelui Roosevelt și omul numărul doi al Americii, care suferea de cancer la stomac. Fusese operat în 1936.

În ordinea importanței, telefonul nr.1 era al lui Roosevelt, telefonul nr.2 era al lui Harry Hopkins, iar telefonul nr.3, la Yalta, era rezervat lui Alger Hiss, consilier al lui Roosevelt, membru al Partidului comunist american, deci agentul și omul lui Stalin. Iată cine reprezenta Statele Unite la Conferința ce avea să decidă pacea lumii «pe o sută de ani» și soarta omenirii. Doi oameni de geniu, de mare capacitate, dar care erau în pragul morții, bolnavi, incapacitați. Roosevelt avea să moară după 60 de zile, iar Hopkins după zece luni. Ei aveau să înfrunte pretențiile lui Stalin. Ei doi împreună cu Alger Hiss.

În tot timpul traversării pe crucișătorul *Quincey*, președintele Roosevelt nu a părăsit deloc cabina. A stat tot timpul culcat, uitându-se la albumul său de timbre. Dosarele pregătite, timp de patru ani, de excepționalul Cordell Hull, erau încredințate lui Alger Hiss. Roosevelt nici nu s-a uitat la ele. Era absent, melancolic, somnolent. Orologiul acestui om excepțional, ce 62 de ani l-a servit cu atâta precizie și voință, își încetase ritmul. Roosevelt era bolnav, muribund. Sfârșitul era o chestie de zile, de 60 de zile.

Acest lucru nu a scăpat vulpoiului de Churchill. «El nu mai are fizicul - îi spunea Lordului Moran, la Yalta - pentru imensa sa putere». Iată ce ne spune acest Moran, în cartea sa *Churchill, the struggle for survival* despre Roosevelt la Yalta «Pentru un medic (Moran era doctorul personal al lui Churchill din 1940) președintele Roosevelt apărea ca un bolnav. Un foarte mare bolnav, cu toate simptomele de arteroscleroză cerebrală într-un grad așa de înaintat, că nu-i mai dau decât câteva luni de zile ca să mai trăiască. Înainte de plecarea noastră la Yalta, doctorul Roger Lee din Boston mi-a scris că acum opt luni, Roosevelt a făcut o insuficiență cardiacă».

În timpul ședințelor de la Yalta, Roosevelt face eforturi supraomenești ca să poată urmări discuțiile, dar boala este mai tare. El este indiferent, apatic, doarme. Când Churchill îi trece documente, ca să le consulte, Roosevelt nici nu se uită la ele. E absent. Acestea sunt examinate din când în când de Harry Hopkins, care în restul timpului rămâne la pat.

În seara celei de a treia zi a conferinței, Roosevelt se simte rău. Presiunea arterială se ridicase mult, 300/ 170, ceea ce este grav și rău prevestitor. În a cincia zi, în apartamentul său, în 30 de minute, Roosevelt oferă lui Stalin controlul drumului de cale ferată din Man-ciuria, insulele Sahaline, Kurile etc. El deschide lui Stalin porțile întregii Asii, fără ca Churchill să fie prezent. Erau de față numai doi oameni ai săi, ambasadorul Averel Harriman și Ch. Bohlen, ca interpret. Churchill nu a știut nimic de întrevedere, cum nu a știut nici propriul ministru de externe al Statelor Unite, Stettinius, prezent la Yalta. Un tratat ultrasecret a fost semnat și supus semnăturii lui Churchill, care l-a semnat fără să-l discute. La banchetul dat în ziua următoare, Churchill închina paharul pentru o pace de o sută de ani, iar Roosevelt, culmea ironiei, «pentru respectul drepturilor națiunilor mici». În ziua a șasea a Conferinței, Roosevelt este obosit, absent, indiferent. El simte că sfârșitul i se apropie și vrea să se înapoieze în America. Cu greu rămâne până la 11 februarie, când se termină Conferința.

În fața acestor fapte evidente, se pun în mod firesc mai multe întrebări. A avut Roosevelt, la Yalta, întregul lui discernământ? A știut el ce face și ce vrea? Nu era el, oare, decimat de boală, ca și H. Hopkins, și, deci, incapabil să ia cele mai bune hotărâri? A profitat Stalin de această rea stare a sănătății sale sau jocurile erau făcute mai de mult? A profitat Stalin de prezența unui om al său, Alger Hiss, la Departamentul de Stat, ori acest fapt era fără importanță dată fiind admirația fără margini a lui Roosevelt față de Stalin și angajamentele ce luase față de el înainte de Yalta? Și, ultima și capitala întrebare: ce boală avea Roosevelt? De ce suferea el și, mai ales, de când?

Să examinăm acum materialul ce am putut aduna, ca să dăm un răspuns la această ultimă întrebare, fiindcă în funcție de el vom putea răspunde mai ușor la restul chestiunilor propuse.

De ce boală suferea Roosevelt?

Ca și în cazul lui John Kennedy, nici lui Roosevelt nu i s-a făcut autopsie și, ca și la Kennedy, întregul dosar medical a dispărut. Totuși, în 1970, doctorul H. C. Bruenn, care a examinat pe Roosevelt în 1944, publică notele sale clinice din care rezultă că președintele suferea de mulți ani de arteroscleroză. Avea o hipertensiune de 185/105. O electrocardiogramă arată că avea și o insuficiență cardiacă la ventricolul stâng. La 26 mai 1944 o altă radiografie arăta că și vezica biliară era plină de pietre. La 5 august, are un mic infarct de miocard. Tensiunea arterială urcă la 260/150. Și acest om ce lupta contra morții cu un curaj supraomenesc e lăsat de doctorul lui și de familie și de Congresul american, să plece la Yalta, ca să decidă soarta lumii.

Un doctor englez scrie: «În martie 1944 era evident că președintele Roosevelt se găsea într-un stadiu «terminal» al bolii sale. Noi, la Yalta, am fost înmărmuriți când am văzut că a sosit un muribund, care trebuia să se găsească în altă parte, la odihnă. În starea sa, decizia «aventurii» de la Yalta a fost o mare greșeală de judecată ce nu poate fi atribuită decât spiritului de sacrificiu și de responsabilitate al lui Roosevelt».

Doctorul Bentehnick, în volumul consacrat acestei chestiuni, conchide că Roosevelt suferea de mult - înainte de martie 1944 - de Maladia lui Alvares, care constă într-o serie de mici atacuri vasculare la creier. Unii o numesc senilitate. Urmările acestor boli, începând cu hipertensiunea, sunt grave: amețeli, lipsă de coordinare a mișcărilor, bătăială, oboseală inexplicabilă, pierdere de memorie, somnolență, irascibilitate, schimbarea scrisului.

Pentru a urmări starea unui bolnav de Maladia lui Alvares mulți neurologi urmăresc evoluția scrisului pacientului. După schimbarea lui se vede deteriorarea minții bolnavului. Doctorul Eliasberg, în cartea sa *How long was Roosevelt ill before his death*, scria, în 1953: «Cu mult înainte de Yalta, scrisul lui Roosevelt era teribil. El se asemena aproape cu scrisul unui bolnav de Maladia lui Parkinson, sau cu acela al unui bolnav cu insuficiență de circulație a sângelui la creier. Ne putem întreba dacă președintele nu făcea mai bine să nu se ducă la Yalta și dacă Churchill și Stalin nu au profitat de boala lui Roosevelt».

Cred că acesta-i răspunsul la întrebarea privind boala lui Roosevelt Maladia lui Alvares, senilitate avansată și gravă, prin lipsa de circulație a sângelui la creier și deteriorarea

acestui.

De când era bolnav? Cu siguranță, cu mult înainte de luna martie 1944. La Teheran, în noiembrie 1943, Harry Hopkins spunea lui Churchill și Lord Moran că Roosevelt a fost un incapabil, că i-au pus o serie întregă de întrebări și el a dat răspunsuri proaste.

Degradarea fizică a președintelui încă de la prima Conferință de la Quebec nu a scăpat doctorului lui Churchill, Lordul Moran, care notează în jurnalul său: «În ce mă privește, mă întreb cât de mult s-a șubrezeit sănătatea lui, s-a dereglat judecata și discernământul, precum și voința sa de a examina, în mod complet, o problemă, înainte de a fi supusă discuției noastre...Mi se pare că de când nu l-am văzut, el a pierdut vreo 14 - 15 kg, de poți băga pumnul între gât și guler. Și cred că la vârsta lui un om nu slăbește așa de mult și așa de repede fără motiv.

Acestei degradări fizice și cerebrale trebuie să atribuim comportarea președintelui la Conferința de la Teheran, trei luni mai târziu. Președintele făcuse jumătate din ocolul lumii ca să întâlnească pe dictatorul rus la Teheran, în pragul casei sale. Stalin îi impunea conferințele și întrevederile la zece noaptea, când bolnavul președinte avea nevoie să se odihnească. Chiar din prima zi, Roosevelt acceptă să mănânce cu Stalin la dejun, iar a doua zi refuză să servească dejunul cu Churchill. Această atitudine a sa face pe Felmaresalul Brook să spună: «Conferința asta e terminată înainte de a începe. Stalin îl are pe președintele Roosevelt în buzunarul lui».

Pentru doctorul său personal, Amiralul MacInrire, distinsul pacient nu era decât surmenat «de prea mult lucru și de vârstă». Dar nu este de aceeași părere cel mai înalt prelat catolic din Statele Unite, cardinalul Spellman. În memoriile sale, cardinalul vorbește de îngrijorările în legătură cu starea președintelui cu un an înainte, când a observat că dă dovezi de iresponsabilitate, legate de confuze proiecte sociale și politice.

Tot cu un an și mai bine înainte de Yalta, Cordell Hull observa în octombrie 1943: «Când s-a întors Roosevelt la Washington, de la Quebec, el nu realiza natura gravă a raportului din 15 septembrie 1943, pe care îl aprobase printr-un O.K. și îl semnase». Documentul în chestiune era nici mai mult nici mai puțin decât faimosul plan Barouch, ce prevedea transformarea Germaniei în țară de ciobani. Câteva zile mai târziu, ministrul de război Stimson vorbește cu președintele Roosevelt de acest faimos raport și-i citește câteva pagini din el, cu concluzia abjectă «așteptând cu nerăbdare să convertim Germania într-o țară în primul rând agricolă și pastorală...». «Când l-a ascultat - mărturisește ministrul Stimson - președintele a răspuns că este înmărmurit să audă așa ceva, și mai ales faptul că el a aprobat și a semnat un atare document»

După cum se vede, arteroscleroza, cu pierderea de memorie și cu semne de iresponsabilitate, începuse să se manifeste cu cel puțin doi ani înainte de Yalta, fără ca nimeni să se preocupe. De ce? Fiindcă pentru ei Roosevelt nu era un om ce putea fi bolnav, ca noi toți, ci era Dumnezeu.

Fostul ambasador american la Moscova, William C. Bullit, scrie într-unul din cele patru articole ale sale din *Life*: «La Yalta, în Crimeea, la 4 februarie 1945, dictatorul sovietic a urat bun venit epuizatului președinte Roosevelt, care, într-adevăr, era mai mult decât obosit. El era bolnav. Puțin mai rămăsese din vigoarea fizică și mentală cu care a intrat, în 1933, la Casa Albă. La Yalta, el a avut în mod curent greutăți ca să-și adune gândurile și cu atât mai mari dificultăți ca să le exprime cu consistență, cu sens. În ciuda acestei stări, el a ținut morțiș să-l mulțumească și să-l satisfacă pe Stalin».

Robert Sherwood, biograful lui Harry Hopkins, observase, cu numai două săptămâni înainte, la 20 ianuarie 1945, că președintele era grav bolnav. Același lucru observaseră și Doamnele Perkins și Wallace, invitate la ceremonia din ziua respectivă. Stettinius, noul său secretar de Stat observa: «Mi se pare că o agravare serioasă s-a produs în sănătatea președintelui de la mijlocul lui decembrie 1944 până la 20 ianuarie 1945».

Madame Ralph Truman, prezentă la 20 ianuarie 1945, la inaugurarea (?) lui Roosevelt la Casa Albă, descrie și ea ce a văzut: «Mr. Roosevelt a venit afară, pe veranda de sud a

Casei Albe, ca să depună jurământul. Toată lumea, împreună cu mine, a fost teribil șocată de ceea ce a văzut. Era clar că el era foarte bolnav. Eu eram destul de aproape de el ca să pot să-mi dau seama cât era de bolnav. După inaugurare, am venit acasă și am spus soțului meu, generalul Truman, că nu-i dau președintelui mai mult de trei luni de zile. M-am înșelat cu numai opt zile.»

La rândul său, Harry Truman își spune și el impresiile din acea zi: «El - Roosevelt - stătea în frig. Măinile îi tremurau și abia putea să vorbească. Îmi amintesc cum ... ministrul muncii din Cabinet plângea când l-a văzut ce a devenit și se ascundea ca să nu fie văzută de Roosevelt că plânge. Era un foarte, foarte trist spectacol de văzut».

Și acest muribund pleca după câteva zile la Yalta, pentru a înfrunta pe cel mai mare tiran al istoriei universale, ca să decidă cu el, pentru secole, soarta omenirii...

xxx

Istoricii și criticii președintelui Roosevelt consideră că una dintre cele mai mari greșeli făcute de el în timpul războiului a fost proclamarea doctrinei «Capitulării necondiționate». Nu cumva această clauză absurdă, ce a prelungit războiul cu doi ani, a fost dictată de starea precară a sănătății sale?

CAPITULAREA NECONDITIONATĂ

Este incontestabil că cea mai mare eroare făcută de Roosevelt în timpul războiului a fost condiția «capitulării necondiționate». Această eroare a prelungit războiul cu doi ani, cu implicite pierderi de vieți omenești și distrugerii materiale. Ea a rupt echilibrul de forțe în Europa și în lume. A împiedicat dictarea, de către puterile anglo-americane a unei păci drepte și înțelepte, ce ar fi păstrat o Europă întregă, cu o Germanie învinsă, dar reintegrată lumii occidentale. Fără clauza condiționării necondiționate, Stalin nu avea nici Balcanii și nici Europa în genunchi. Rusia nu ar mai fi amenințat să domnească peste întreg globul. Azi nu am fi fost în pragul unui al treilea război mondial.

Cum a fost posibilă o atare enormă, criminală greșală de judecată politică și militară? Oricât de necrezut ar părea, această hotărâre a fost luată de Roosevelt singur, fără consultarea nimănui. El a anunțat principiul capitulării necondiționate la Casablanca, în ianuarie 1943, într-o conferință de presă. Așa a aflat de această condiție propriul lui ministru de externe. Cordell Hull afirmă că și el și Churchill au rămas încremeniți.

Cordell Hull era ministru al lui Roosevelt din 1933. Cu toate acestea, Roosevelt nu l-a luat cu el nici la Quebec, nici la Casablanca, nici la Cairo și nici la Teheran. Eden și Molotov erau totdeauna alături de Churchill și Stalin. Hull ar fi putut să-l apere pe bolnavul președinte de multe greșeli dacă l-ar fi ascultat și dacă l-ar fi luat cu el. Hull era contra capitulării necondiționate, ca și Eisenhower și militarii, în general. Fără a avea în vedere vreun obiectiv politic de lungă durată, Roosevelt a forțat armata americană să lupte numai pentru victoria militară. Singurul lui obiectiv era să învingă pe dușman și să-l pedepsească. Deci, victorie totală, cu un singur obiectiv - pacea, fără nici-o considerație politică și nici-o preocupare pentru viitor.

Clausa capitulării necondiționate i-a intrat în cap lui Roosevelt când, ca elev, a citit despre capitularea necondiționată cerută generalului american Grant, în războiul civil american. Dar, după capitulare, tot Grant a cerut apoi generalului Ruckner, ce comanda Fortul Donelson, să trimită pe soldații și ofițerii săi la casele lor. Dar atunci era vorba de un război civil, între frați, și era normală generositatea lui Grant. Cum a putut Roosevelt să facă o atare comparație și să se inspire din ea?

Dându-și seama de teribila greșeală făcută de Roosevelt la Casablanca, Cordell Hull a încercat să o repare, cât se mai putea. Dar nu a mai putut mare lucru, cu toată intervenția lui Eisenhower, a amiralului Leahy, a guvernului britanic și chiar a Rușilor, care, între timp, văzuseră aberația unei asemenea clauze. Roosevelt însă era tenace, încăpățânat, se asculta numai pe sine. Trecând peste Roosevelt, în măsura în care mai putea, Cordell Hull trimitea, la 25 ianuarie 1944, un memorandum lui Harriman, la Moscova, cerându-i să informeze pe Molotov că guvernul american preferă să considere situația fiecărei țări în parte, de la caz la caz, fără a renunța sau clarifica public condiția capitulării necondiționate. Anthony Eden, printr-o telegramă din 17 martie 1944, cere, din nou, abandonarea ei: «Se poate să fie necesară aplicarea principiului capitulării necondiționate Germaniei și Japoniei, dar vom obține mai bune rezultate în țările mici ale Axei dacă vom renunța la el expres și deschis sau chiar tacit».

De acord cu punctul de vedere al Englezilor, Cordell Hull a prezentat președintelui Roosevelt un nou memorandum, la 25 martie, în care recomanda flexibilitate față de țările satelite, în cazul armistițiilor.

În aceste luni cruciale, România încerca să iasă din război și să încheie un armistițiu, dar nu o capitulare necondiționată. Mareșalul Antonescu trata la Stockholm, prin Dl Mano cu Dna Kolontay. Împreună cu Iuliu Maniu, el mai negocia, prin principele Barbu Știrbei, cu ambasadorii celor trei mari puteri de la Cairo. Ei voiau armistițiu, nu capitulare necondiționată.

În timp ce Departamentul de Stat aștepta răspunsul lui Roosevelt, Gromîco, ambasadorul sovietic la Washinton, vizitează pe Cordell Hull și-i comunică că guvernul sovietic e de acord cu propunerea lui Eden de a modifica principiul capitulării necondiționate, față de țările satelite.

Cum între timp Roosevelt respinsese iară propunerea lui Hull, acesta revine din nou asupra ei, dar fără rezultat. La 3 aprilie, când Bucureștii erau bombardați fără milă de aviația americană cu scopul demoralizării poporului român, Cordell Hull, pentru a patra oară, cere președintelui său, bolnav la pat, să abandoneze capitularea necondiționată în ce privește România și Ungaria, din moment ce și guvernul sovietic și cel englez văd avantaje militare în această renunțare.

Președintele refuză din nou abandonarea principiului în sine. De aceea, la 11 aprilie 1944 se răspunde Englezilor și Rușilor în mod negativ. Între timp, Rușii comunică, prin Știrbei, condițiile de armistițiu. În plină negociere de armistițiu din partea României, sub presiunea ruso-engleză pentru schimbarea clauzei în discuție, cele trei guverne declară că «Ungaria, România, Bulgaria și Finlanda mai au încă în puterea lor să se retragă din război, să înceteze colaborarea lor cu Nemții și să reziste forțelor nazismului prin orice mijloc posibil, pentru a scurta războiul în Europa, a reduce propriile lor sacrificii și a contribui la victoria Aliaților». Era o declarație vagă, fără nici-o precizare și nici-o garanție, care, în fond, echivala tot cu o capitulare necondiționată.

În primăvara anului 1943, Mareșalul Antonescu propusese lui Mussolini să se retragă din război cu toate țările satelite, printr-o singură mișcare bine coordonată. Mussolini era de acord, în principiu, cu această propunere, dar a cerut timp de reflecție, ceea ce l-a costat viața.

Este, deci, clar că, dacă principiul capitulării necondiționate ar fi fost abandonat, cel puțin în ce privește țările satelite, războiul ar fi fost terminat încă din 1943 și, cu singuranță, și cel cu Germania curând după aceea. Clauza capitulării necondiționate rămâne o greșală de necrezut și de neiertat.

NICOLAE BACIU

(Urmează)

Asociația Italienilor din România pășește în al doilea sfert de veac

La centrul recreativ al unei mari instituții dintr-o metropolă occidentală îmi este dat să aud vorbind românește. Bărbați și femei de toate vârstele, cu copii zglobii printre ei, se salută, se îmbrățișează, își manifestă bucuria de a se întâlni. Româneasca pe care o vorbesc este presărată cu cuvinte italienești și friulane. Un domn între două vârste întâmpină pe fiecare cu salutul «Bine ați venit sănătoși». Ai impresia că te afli pe meleaguri românești.

Ne aflăm însă în plin Occident. Simpaticele serată cu fundal sonic de muzică populară românească este organizată de Asociația Amicilor Italieni ce provin din România. Domnul care face oficiile de gazdă se recomandă celor veniți pentru prima dată: «Sunt Armando Ferruglio, președintele Asociației. Bine ați venit la noi».

Statutul Asociației, care nu are finalități politice și nici comerciale, arată că scopul propus este să asigure asociaților și familiilor lor ocazii de întâlnire și distracție, să organizeze excursii și să ajute pe cei în nevoie.

Înființată la 11 martie 1956, Asociația a sărbătorit în mod festiv un sfert de veac în ziua de 5 iunie 1981. În cuvântul ocazional, Dl Ică Pessi arată că strămoșii italieni s-au stabilit în România de una, două sau mai multe generații, abandonând țara lor de origine, Italia. După anul 1945, fiii și nepoții lor au făcut cale întoarsă spre Italia, abandonând țara natală, România, unii cu mame și soții românce. Condițiile grele din primii ani de după război i-a unit pe cei ce trăiau sentimentul comun al apartenenței la același grup legat de tradiții, obiceiuri, limbă și cultură românească și italienească.

Dl Luigi Gregorutti, purtătorul de cuvânt al Comitetului, amintește de fiecare dată că depășirea situațiilor delicate din primii ani a determinat diminuarea activității de într-ajutorare și a dat întâlnirilor un crescând conținut cultural, în vederea menținerii acelor tradiții și valori «ce avem în comun din acea splendidă și de neuitat țară, care este România».

De fapt, întâlnirile pentru mititei, sărbătoarea strugurilor, șezătoarea popului de Crăciun, ca și excursia anuală au devenit ocazii de îmbogățire spirituală și culturală. Muzica Mariei Lătărețu, a Ioanei Radu și a altor cântăreți români alină

nostalgia după farmecul anilor tinereții petrecuți pe plaiuri românești. La șezătoarea de Crăciun se cântă colinde românești și se pune în evidență semnificația religioasă și culturală a sărbătorii Nașterii lui Hristos. Membri ai Asociației iau parte la întâlnirile culturale organizate de Comunitatea ortodoxă română din Milano, la șezătoarea de colinde a acesteia și la hramul său.

Anul acesta, în ziua de 28 martie, Asociația a stabilit contact și cu Fundația Europeană Drăgan, organizând în sediul acesteia din via Larga 11, o întâlnire pentru prezentarea cărții *Dal Paese di Dracula* de I. C. Drăgan. A vorbit scriitorul Traian Filip și autorul. Din partea Fundației a luat cuvântul Dl Emilio Davanzo, iar din partea Asociației Dl Luigi Gregorutti. Dl Armando Ferruglio, în calitate de președinte, a oferit autorului cărții legitimația de membru onorific al Asociației.

Un simpaticele contact s-a stabilit și cu Asociația Helveto - Română de la Lausanne, ai cărei membri, în frunte cu președintele Avocatul Ferdinand Poli, au făcut o vizită la Milano, în zilele de 29 - 31 mai 1982. Asociația a oferit oaspeților o recepție în cadrul căreia s-au ținut însuflețite cuvântări. Erau prezenți P. S. Adrian de la Paris, episcopul Românilor din Europa Occidentală, Dl Iosif Constantin Drăgan, Dl Ferdinand Poli, Dl Traian Filip, preoții parohi ai Comunităților românești din Milano, Geneva și Lausanne și alte personalități.

Din 1981, Asociația tipărește «Notiziario», un buletin de informații, la apariția căruia a contribuit priceperea tehnică a Dlui Giancarlo Montagna, membru în Comitet. În primul număr apare un editorial de prezentare, cronica activității, poezii, meditații, lista membrilor oficiali și a celor din tânăra generație.

Alături de Comunitatea ortodoxă română și de alte instituții culturale, Asociația Amicilor Italieni din România se manifestă ca prezență românească la Milano. Români din această metropolă europeană sunt activi și se cuvine ca activitatea lor să fie cunoscută așa cum este cunoscută cea a Românilor din Viena, Paris, Detroit, Munchen, Freiburg și din alte orașe ale lumii.

T. V.

Scurte Știri

VÂRSTA MEDIE ÎN ROMÂNIA

Dacă în 1932 vârsta medie în România era de circa 42 de ani, în 1960 a atins 65 de ani, ajungând, în 1979, la 70 de ani. La sfârșitul anului 1978, în România trăiau 653.675 persoane de 75 de ani și mai mult, dintre care 86.594 aveau peste 85 de ani. Vârsta ieșirii la pensie

este de 62 de ani pentru bărbați și 57 de ani pentru femei. La cerere, se poate ieși la pensie și cu doi ani mai de vreme, adică la 60 de ani bărbații și la 55 de ani femeile.

ÎN FRANȚA

Asociația culturală
România-Normandia

Am primit la redacție publicația *Bulletin de liaison* a Asociației culturale România - Normandia «Ion Creangă», al cărei director este Dna Antoneta Notheaux. Sediul Asociației este în orașul Rouen.

Din numerele primite, rezultă că Asociația desfășoară o merituosă activitate culturală de valorificare și popularizare a valorilor culturale din România și din Normandia. În anul 1981, a aniversat Unirea Principatelor, a organizat o Expoziție ar-

tizanală română și o serie de conferințe despre George Enescu, cu ocazia centenarului nașterii sale.

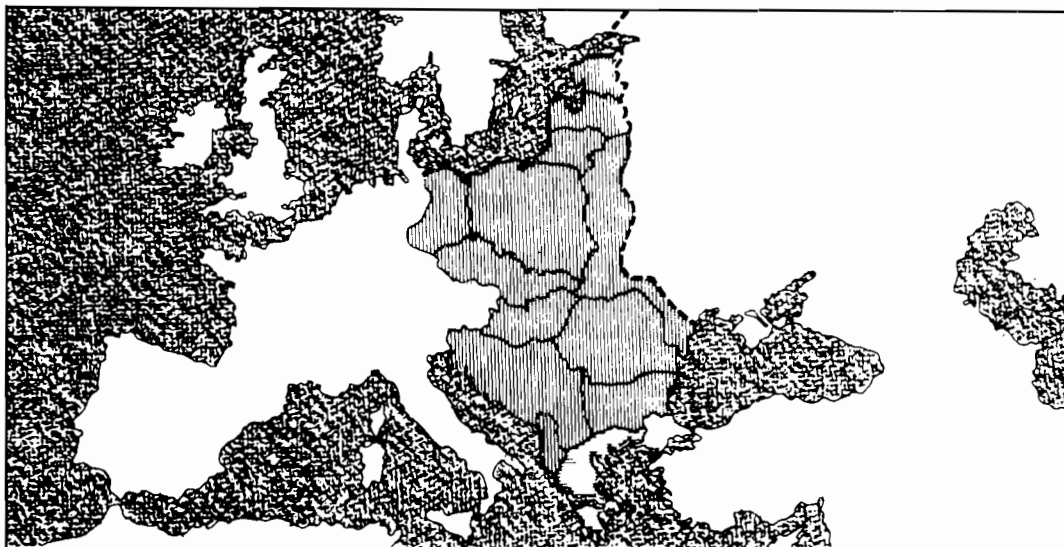
ÎN ALSACIA EROI ROMÂNI

În cimitirul militar din Soutzmatt - Alsacia, se află osemintele a circa 700 de Români căzuți în primul război mondial, în luptele din Alsacia și din restul Franței. Ei au luptat cu Aliații contra Germaniei în războiul ce a dus la înfăptuirea României Mari, iar osemintele lor au fost adunate în acel cimitir prin inițiativa Reginei Maria.

În ziua de 29 mai 1982, un mare număr de Români din Franța, Elveția, Germania de Vest și Belgia s-au întâlnit la cimitirul din Soutzmatt și au oficiat parastas pentru Eroii Neamului ce dorm acolo somnul cel de veci.

Stație de metrou la București

Moscova, 9 Octombrie 1944

"Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: "Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și "fifty-fifty" cu voi în Jugoslavia?" În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%; ceilalți iau 10%

Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%; Rusia ia 10%

Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%

Bulgaria: Rusia ia 75%; ceilalți 25%.

Winston Churchill

"Cel de al doilea război mondial"

- Memorii -

SUMARUL

Masă rotundă Ștefan Odobleja la Lugoj	1
Câteva date biografice Ștefan Odobleja	2
Ștefan Odobleja, <i>Psihocibernetica, preludiu, debut și fundament al Ciberneticii</i>	3
Ion Lăncrănjan, <i>Transilvania, vatră de țară și suflet din sufletul țării</i>	5
Nicolae Baci, <i>Mărturiile Cardinalului Spellman</i>	7
N. B., <i>Un bolnav la Casa Albă, un muribund la Yalta</i>	9
N. B., <i>Capitularea necondiționată</i>	12
T. V., <i>Asociația Italianilor din România la 25 de ani</i>	14
<i>Scurte știri</i>	15